

Nyttan av utvändiga kontroller

Kristin Balksten

Universitetslektor i Kulturvård
Tekn Dr, Civilingenjör V och Byggnadsantikvarie

Arbetsfältet

BALKSTEN
BYGGNADSVÅRD AB

Kyrkorna som byggnadsbestånd

- Medeltida
stenbyggnader
- Medeltida
träkonstruktioner
- 1700-talsmurverk
- 1800-talets stora kyrkor
- Nygotiska murverk
- Träkyrkor

Kunskapsbehov för dig som förvaltar en kyrka

- Traditionella material och metoder
- Historiska byggtekniker och konstruktioner
- Kompatibla material
- Kulturhistoriska värden
- Tekniska lösningar

Kunskapsunderlag - VoU

Vård- och underhållsplaner

- Historik i årtal – åtgärder genom tiderna
 - Beskrivning av byggnadsdelar, konstruktion, status och materialval
 - Kulturhistoriska värden identifierade
- *Används de?*
 - *Hur är de upplagda?*
 - *Kan de uppdateras?*
 - *Kan de följas?*

Egenkontroll – att förebygga risker

- Identifiera risker för de olika typerna av kyrkobyggnader/kyrkogårdar som du förvaltar
- Att känna sina byggnader
- Planera årlig tillsyn
- Planera visst årligt underhåll

Kyrkogårdsmurar

- Rasrisk
- Växtlighet i muren/nära muren
- Marknivåer
- Gravar intill murarna
- Kallmurar/bruksmurar

Tak

– risker och behov

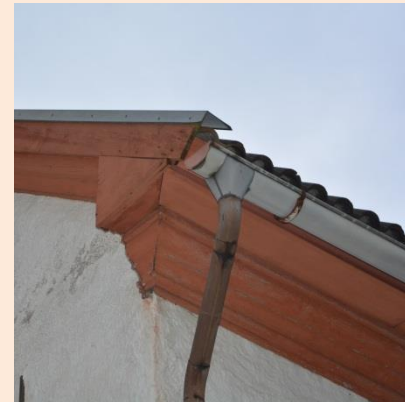
- Skiffertak
- Tegeltal
- Tjärade trätak
- Plåttak av koppar
- Målade plåttak

Vattenavrinning

- risker och behov

- Rensning – årligt behov
- Utformning plåtar – dimensionering, placering, lutning, skarvar
- Galvanisk korrosion
- Material som tål fukt?
- Stöldrisker koppar
- Kulturhistoriska värde - utformning

Putsade fasader

– risker och behov

- Materialval – kompatibla och hållbara putsbruk
- Utförandefel
- Lagningar – vad och när
- Färgtyper
- Algpåväxt
- Laga eller byta
- Underhåll eller renovering

Träfasader

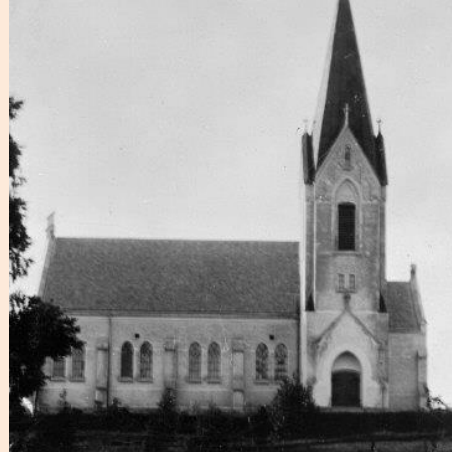
– risker och behov

- Panelens ålder och kvalitet, detaljer
- Konstruktion bakom
- Färgtyper; linoljefärg, alkydoljefärg, plastfärg
- Trätjära och slamfärg
- Underhåll eller ommålning

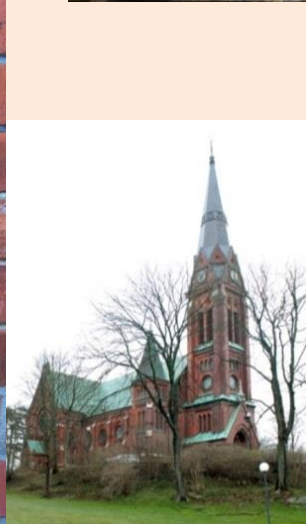
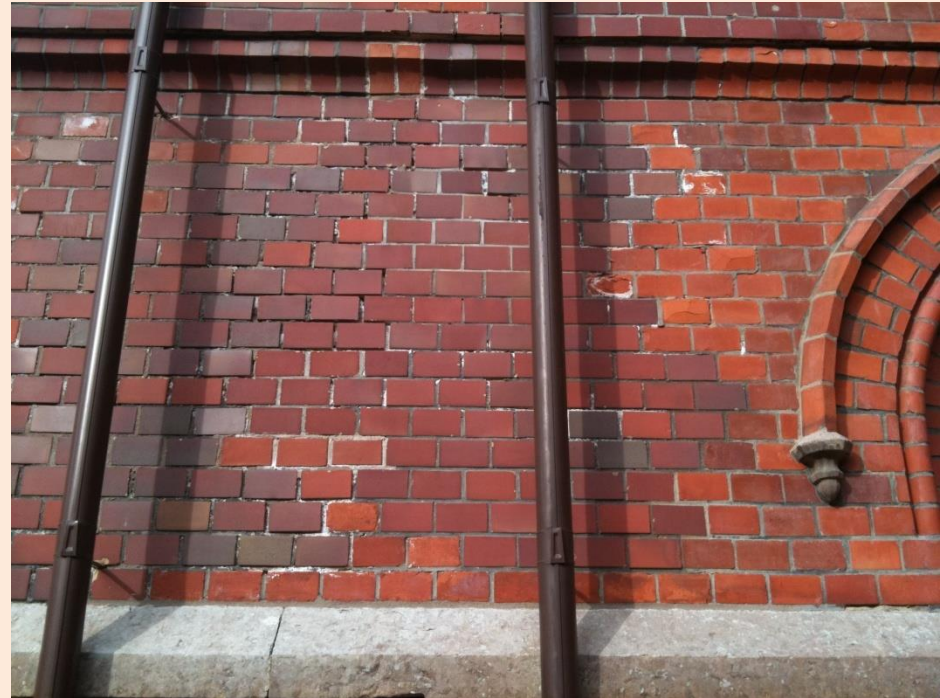
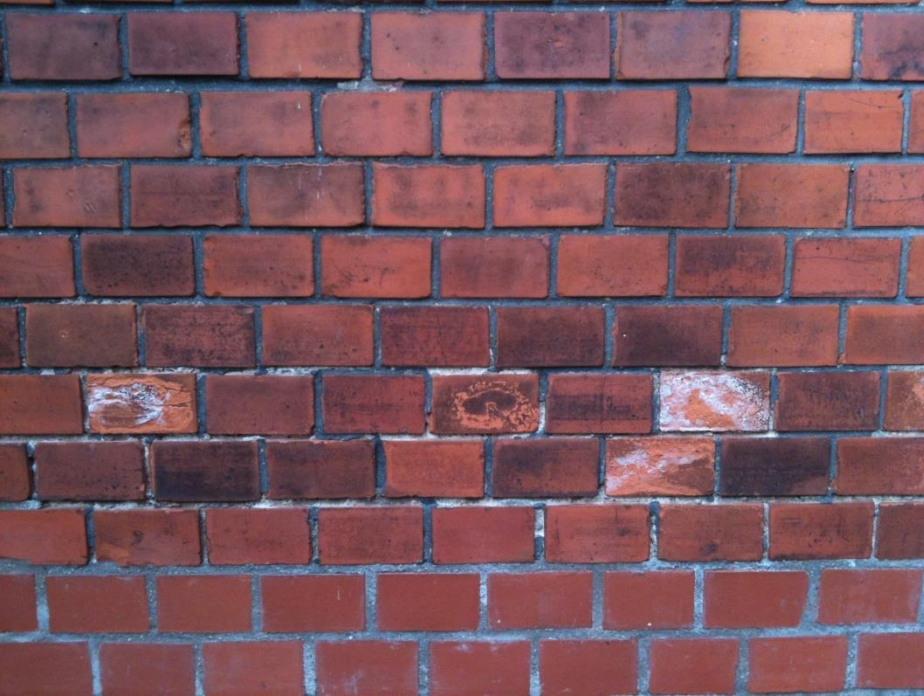

Adrian Crispin Petersons kyrkor

- Granit- och tegelfasader
- Läckande fogar och Vattenläckage
- Fasadtegel utan vidhäftning till bakmur
- Sandande murbruk
- Frostsador
- Saltskador
- Olämpliga renoveringsåtgärder då och nu
- Kunskapsbehov...
- **Återkommande underhåll!!**

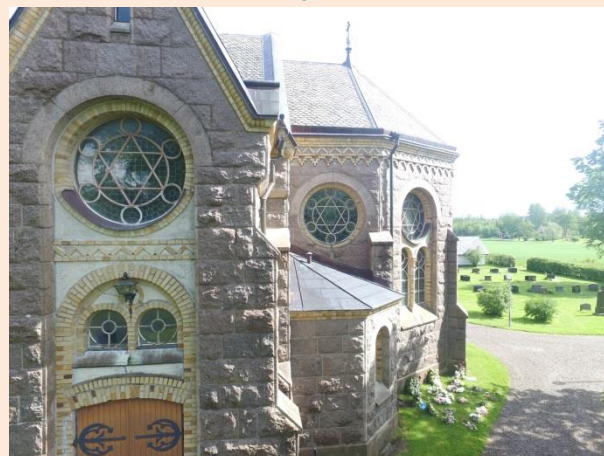
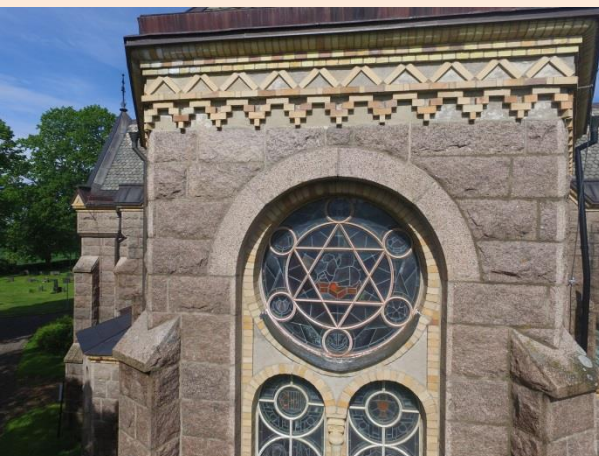

Tegelfasader

2019

Fönster

– risker och behov

Materialval, utförande, väderstreck

- Kärnvirke
- Gjutjärn
- Glaskvalitet
- Färgskikt; linoljefärg, alkydfärg och plastfärg, tjära
- Kitt; linoljekitt, mönjekitt och plastkitt

Underhåll; möjliga åtgärder, intervaller, egen insats

Hantverkare

- Kunskap, inställning och referenser
- Behov av dialog
- Behov av kontinuitet
- Egenkontroller

Behov av kunskapsunderlag

- Förundersökningar
- Rätt åtgärd på rätt plats
- Nivå på åtgärd
- Förväntad livlängd/underhållsintervall

Frågor?

BALKSTEN
BYGGNADSVÅRD AB

kristin@balksten.com

0706-779796